

ISSN 2518-7554 print
ISSN 2518-1327 online

НАУКОВИЙ ВІСНИК ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО

Scientific messenger of Lviv National University of
Veterinary Medicine and Biotechnologies

СЕРІЯ: ВЕТЕРИНАРНІ НАУКИ
SERIES: VETERINARY SCIENCES

Том 26 № 114
2024

Editor-in-Chief

Bogdan Gutyj

Doctor of Veterinary Sciences, Professor of the Department of pharmacology and toxicology, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

ORCID: [0000-0002-5971-8776](https://orcid.org/0000-0002-5971-8776)

Scopus: [57214332526](https://scopus.com/authid/detail.url?authorid=57214332526)

Researcher ID: [C-6635-2017](https://orcid.org/C-6635-2017)

Google Scholar: [Profile](#)

ResearchGate: [Profile](#)

Phone: +38-068-136-20-54

E-mail: bvh@ukr.net

Deputy Editor

Oleh Fedets

Candidate of Agricultural Sciences, Associate professor, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

ORCID: [0000-0002-4981-9821](https://orcid.org/0000-0002-4981-9821)

Scopus: [56811627600](https://scopus.com/authid/detail.url?authorid=56811627600)

Google Scholar: [Profile](#)

Phone: +380(32) 260-31-35; +380(32) 239-26-17

Executive Editor

Tetiana Martyshuk

Candidate of Agricultural Sciences, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

ORCID: [0000-0002-8445-1794](https://orcid.org/0000-0002-8445-1794)

Scopus: [58190690100](https://scopus.com/authid/detail.url?authorid=58190690100)

Researcher ID: [M-9377-2017](https://orcid.org/M-9377-2017)

Google Scholar: [Z5Vx05EAAAAJ](#)

Phone: +380(32) 239-26-29

E-mail: mtv_27@ukr.net

Editorial Board Members

Volodymyr Stybel

Doctor of Veterinary Sciences, Professor of the Department of Parasitology and ichthyopathology, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

Researcher ID: [L-1295-2017](#)

ORCID: [0000-0002-0285-6182](#)

Scopus: [57208514717](#)

Google Scholar: [Profile](#)

Phone: +380(32) 260-28-89; +380(32) 260-28-90

E-mail: vstybel@ukr.net

Dmytro Gufrij

Doctor of Veterinary Sciences, Professor, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

ORCID: [0000-0001-6425-7866](#)

Researcher ID: [I-6597-2017](#)

Google Scholar: [Profile](#)

Contacts: +38-097-505-26-80; E-mail: gufrij@gmail.com

Vasyl Hunchak

Doctor of Veterinary Sciences, Professor, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

ORCID: [0000-0001-9596-2672](#)

Scopus: [Vasyl Hunchak](#)

Researcher ID: [I-5962-2017](#)

Google Scholar: [Profile](#)

Contacts: +38-067-672-20-08; E-mail: pharmacology@lvet.edu.ua

Yaroslav Kisera

Doctor of Veterinary Sciences, Professor, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

ORCID: [0000-0002-3503-4572](#)

Google Scholar: [Profile](#)

Contacts: +38-032-239-26-69; E-mail: epizootology@lvet.edu.ua

Galyna Kotsyumbas

Doctor of Veterinary Sciences, Professor, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

ORCID: [0000-0002-8835-5353](https://orcid.org/0000-0002-8835-5353)

Researcher ID: [I-4281-2017](https://orcid.org/I-4281-2017)

Google Scholar: [Profile](#)

Contacts: +38-032-239-26-91; E-mail: pathology@lvet.edu.ua

Marek Kozirowski

Doctor of Veterinary Sciences, Professor, University of Rzeszow, Vice-Rector for Science and International Cooperation (Poland)

ORCID: [0000-0002-7468-6063](https://orcid.org/0000-0002-7468-6063)

Scopus: [6602603704](https://orcid.org/6602603704)

ResearchGate: [Profile](#)

Krzysztof Kubiak

Doctor of Veterinary Sciences, University of Environmental and Life Sciences, Wroclaw (Poland)

ResearchGate: [Profile](#)

Bogdan Kurtyak

Doctor of Biological Sciences, Professor, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

Google Scholar: [Profile](#)

Contacts: +38-032-239-26-69; E-mail: epizootology@lvet.edu.ua

Andriy Mysak

Doctor of Veterinary Sciences, Professor, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

ORCID: [0000-0002-0063-3532](https://orcid.org/0000-0002-0063-3532)

Researcher ID: [J-8034-2017](https://orcid.org/J-8034-2017)

Google Scholar: [Profile](#)

Contacts: +38-067-800-07-05; E-mail: mysak.andriy.sofia@gmail.com

Roman Pogranichniy

DVM, MS, PhD Associate Professor of Virology Department of Comparative Pathobiology Purdue University College of Veterinary Medicine (USA)

[Web-page](#)

Lyubov Slivinska

Doctor of Veterinary Sciences, Professor, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

ORCID: [0000-0003-4441-7628](https://orcid.org/0000-0003-4441-7628)

Researcher ID: [I-1956-2017](https://orcid.org/I-1956-2017)

Google Scholar: [Profile](#)

Contacts: +38-032-239-26-32; E-mail: Slivinskalg@gmail.com

Vasyl Stefanyk

Doctor of Veterinary Sciences, Professor, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

Google Scholar: [Profile](#)

Contacts: +38-032-239-26-76; E-mail: obstetrics@lvet.edu.ua

Andrii Tybinka

Doctor of Veterinary Sciences, Professor, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

ORCID: [0000-0001-8880-7842](https://orcid.org/0000-0001-8880-7842)

Researcher ID: [I-3512-2017](https://orcid.org/I-3512-2017)

Research Gate: [Profile](#)

Google Scholar: [Profile](#)

Contacts: +38-067-353-03-20; E-mail: a.m.tybinka@gmail.com

Roseline Weilenmann

Candidate of Veterinary Sciences, Institute of Veterinary Pathology, University of Zurich (Switzerland)

Scopus: [6701444699](https://orcid.org/6701444699)

Google Scholar: [Profile](#)

Stanisław Winiarczyk

Doctor of Veterinary Sciences, University of Life Sciences in Lublin, Head of the Department of Epizootiology and Clinic of Infectious Diseases (Poland)

Scopus: [55932866100](https://orcid.org/55932866100)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8468-2154>

Ihor Yuskiv

Doctor of Veterinary Sciences, Professor, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

ORCID: [0000-0002-6029-3488](https://orcid.org/0000-0002-6029-3488)

Researcher ID: Ihor Yuskiv

Contacts: +38-063-223-36-22; E-mail: igor_yuskiv@ukr.net

Mykhailo Podoliak

Candidate of Pedagogical sciences, Associate professor, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

Researcher ID: J-1773-2017

ORCID: [0000-0003-1482-488X](https://orcid.org/0000-0003-1482-488X)

Google Scholar: [Profile](#)

E-mail: misha.podol@bigmir.net

Dvylyuk Ihor

Candidate of Veterinary sciences, Associate professor, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (Ukraine)

Researcher ID: [AAF-2282-2019](#)

ORCID: [0000-0002-6320-4778](https://orcid.org/0000-0002-6320-4778)

Google Scholar: [Profile](#)

Scopus: [57207823097](#)

Valentyna Yevstafieva

Professor, Dr. Vet. Sci., Poltava State Agrarian University, Poltava, Ukraine

ORCID: [0000-0003-4809-2584](https://orcid.org/0000-0003-4809-2584)

Scopus: [57189899412](#)

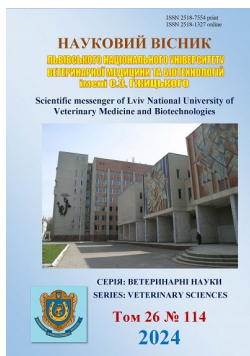
Researcher ID: [AAV-7242-2020](#)

Google Scholar: [Profile](#)

ResearchGate: [Valentyna Yevstafieva](#)

Phone: +380(50) 183-78-78

E-mail: evstva@ukr.net

Науковий вісник Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького.

Серія: Ветеринарні науки

Scientific Messenger of Lviv National University
of Veterinary Medicine and Biotechnologies.

Series: Veterinary sciences

ISSN 2518–7554 print

ISSN 2518–1327 online

doi: 10.32718/nvlvet11404

<https://nvlvet.com.ua/index.php/journal>

UDC 619:616.98:636.028.083:612.017

Epizootic monitoring of rabies incidence in the Vinnytsia region

O. Paladiychuk[✉], T. Farionik

Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, Ukraine

Article info

Received 22.03.2024

Received in revised form
22.04.2024

Accepted 23.04.2024

Vinnytsia National Agrarian
University, Sontachna Str., 3,
Vinnytsya, 21000, Ukraine.
Tel.: +38-097-251-40-39
E-mail: olenapaladiychuk@gmail.com

Paladiychuk, O., & Farionik, T. (2024). Epizootic monitoring of rabies incidence in the Vinnytsia region. Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Veterinary sciences, 26(114), 22–26. doi: 10.32718/nvlvet11404

Today, the entire territory of Ukraine is unfavorable for rabies, as a result of which we have one of the highest levels of rabies incidence among all European countries. Vinnytsia region remains one of the most disadvantaged regions in terms of rabies among both wild and domestic carnivores. However, the reasons for the permanently acute rabies epizootic situation in this territory remain poorly understood. The research materials included statistical data from the Main Department of the State Consumer Service in Vinnytsia region, reports of epizootic surveys of problematic areas regarding rabies; annual reports of food safety and veterinary medicine departments in districts, annual reports of the Vinnytsia Regional State Laboratory of the State Consumer Service, accompanying documents, and materials from primary veterinary records. From 2019 to 2023, 896 animals that died of rabies were found in Vinnytsia region. The most rabies cases among foxes are 427 heads (39 %), among dogs – 29 %. Among cats, 27 % (409 heads); among ruminants – 55 animals (7 %) fell ill and died from rabies. The ratio of conducted studies and positive results has increased in recent years, in 2019–2021 – 18 %, 13 %, 12 %, and in 2022–2023 – 26, 31 %. In 2023, during the examination of pat material from 250 dogs and cats that were received after death at the Vinnytsia Regional State Laboratory of the State Production and Consumer Service, rabies was confirmed in 95 animals, which is 38 % of those examined. Most sick dogs and cats with rabies were in March and October – 14–12 animals (27 %). Most foxes with rabies after death were received in November – 12 heads (38 %) from the herd.

Key words: rabies, animals, epizootic, vaccination, monitoring, foxes.

Епізоотологічний моніторинг захворюваності тварин на сказ у Вінницькій області

O. P. Паладійчук[✉], Т. В. Фаріонік

Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна

На сьогодні вся територія України є неблагополучною щодо сказу, внаслідок чого маємо один із найвищих рівнів захворюваності на сказ серед усіх європейських країн. Вінницька область залишається однією з найбільш неблагополучних областей щодо сказу як серед диких, так і домашніх м'ясоїдних. Проте причини перманентно гострої епізоотичної ситуації зі сказу на даній території залишаються малоз'ясованими. Матеріалами досліджень були: статистичні дані Головного управління Держпродспоживслужби у Вінницькій області, акти епізоотологічних обстежень неблагополучних щодо сказу пунктів; річні звіти управлінь безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини районів; річні звіти Вінницької регіональної державної лабораторії Держпродспоживслужби, супровідні документи та матеріали первинного ветеринарного обліку. З 2019 р. по 2023 р. на території Вінницької області виявлено 896 тварин, що загинуло від сказу. Найбільше випадків захворюваності на сказ серед лисиць – 427 голів (39 %), серед собак – 29 %, котів – 27 % (разом 409 голів); серед жувальних – 55 тварин (7 %) захворіло і загинуло від сказу. Кількість співвідношення проведених досліджень та позитивні результати збільшується в останні роки, в 2019–2021 рр. – 18 %, 13 % і 12 %, в 2022–2023 рр. – 26 %, 31 %. Протягом 2023 р. при дослідженні патологічного матеріалу від 250 собак і котів, що поступили після загибелі у Вінницьку регіональну державну лабораторію Держпродспоживслужби, у 95 тварин підтвердився сказ, а це 38 % від досліджених. Найбільше хворих на сказ собак і котів було в березні та жовтні – 14–12 тварин (27 %). Найбільше лисиць, хворих на сказ, після загибелі поступило в листопаді – 12 голів (38 %).

Ключові слова: сказ, тварини, епізоотологічний, вакцинація, моніторинг, лиси.

Вступ

На початку XXI століття сказ як один із найстаріших зоонозів, відомих людству, й досі залишається недооціненим захворюванням, яким нехтують у багатьох частинах світу і яке спричиняє десятки тисяч людських смертей щороку та понад 1 мільйон смертей серед тварин (Brown et al., 2005; Avramenko & Milanko, 2013; Holik et al., 2015).

На жаль, Україна також не є винятком, і на сьогодні вся територія держави є неблагополучною щодо сказу, внаслідок чого маємо один із найвищих рівнів захворюваності на сказ серед усіх європейських країн (Radzykhovskiy et al., 2019; Makovska et al., 2020; Paladiichuk & Lavryshyn, 2024).

Вінницька область впродовж 2018 року залишалась однією із найбільш неблагополучних областей щодо сказу як серед диких, так і домашніх м'ясоїдних. Проте причини перманентно гострої епізоотичної ситуації зі сказу на даній території залишаються малоз'ясованими (Makovska et al., 2018, 2020).

Аналіз досліджень і публікацій. Протягом 2018 року на території Вінницької області було зареєстровано 263 випадки сказу, що складає 15,4 % від загального числа зареєстрованих випадків в Україні (1704). Із них серед диких тварин – 154 (найбільше серед лисиць – 145 (55, 1 %), серед домашніх – 109 (найбільше серед котів – 56 (21,3 %), собак – 39 (14,8 %) та ВРХ – 10 (3,8 %) (Makovska et al., 2020).

Наразі Україна – єдина країна Європи, у якій більшість випадків захворювання на сказ припадає на домашніх тварин – собак та котів.

Потрібно приділяти більше уваги профілактиці захворювання у домашніх м'ясоїдних – собак і котів шляхом обов'язкової вакцинації проти сказу кожного року (Brown et al., 2005; Hryshok et al., 2005; Avramenko & Milanko, 2013; Holik et al., 2015; Levkivskiy et al., 2016; Makovska et al., 2018).

Територія Вінницької області має площу 26,5 тис. км², що покриває близько 4,4 % території України. Встановлено, що лисиці – основне джерело збудника інфекції в наш час. Щоб запобігти захворюванням продуктивних тварин на сказ, потрібно не допускати їхніх контактів з дикими тваринами.

Стосовно диких м'ясоїдних тварин, а саме лисів, яких найбільше хворіє і гине і які з покусами переда-

ють вірус сказу домашнім тваринам, потрібно при зменшенні популяції ще проводити пероральну імунізацію хоч би раз на рік не менше 5 років підряд (Radzykhovskiy et al., 2019; Makovska et al., 2020; Paladiichuk & Lavryshyn, 2024).

У зв'язку з напруженим епізоотологічним станом на території Вінницької області з 2018 р. почали кампанію з пероральної імунізації диких м'ясоїдних тварин повітряним методом, яка тривала чотири роки підряд, у 2022 р. призупинена у зв'язку з воєнним станом (Paladiichuk & Lavryshyn, 2024).

На Вінниччині протягом 2023 р. за рішенням Державної надзвичайної протиепізоотичної комісії при Вінницькій обласній військовій адміністрації з метою виконання Плану протиепізоотичних заходів з профілактики основних інфекційних хвороб у Вінницькій області було проведено весняну й осінню кампанія пероральної вакцинації. У травні та вересні на площі 4 тис. км² наземним розподілом розповсюдили по 100 тис. доз принад з вакциною (Paladiichuk & Lavryshyn, 2024).

Мета дослідження

Провести епізоотологічний моніторинг захворюваності тварин на сказ з 2019 р. по 2023 р. на території Вінницької області, встановити закономірності виникнення захворювання відповідно до пори року, піки епізоотії і згасання.

Матеріал і методи досліджень

Матеріалами досліджень були: статистичні дані Головного управління Держпродспоживслужби у Вінницькій області, акти епізоотологічних обстежень неблагополучних щодо сказу пунктів; річні звіти управлінь безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини районів; річні звіти Вінницької регіональної державної лабораторії Держпродспоживслужби, супровідні документи та матеріали первинного ветеринарного обліку.

Результати та їх обговорення

З 2019 р. по 2023 р. на території Вінницької області виявлено 896 тварин, що загинули від сказу (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість тварин, що загинули від сказу на Вінниччині за останні 5 років

Вид тварин	2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022 р.		2023 р.	
	голів	%	голів	%	голів	%	голів	%	голів	%
Велика рогата худоба	6	2	19	9	7	7	5	6	5	4
Дрібна рогата худоба	3	1	2	1	1	1	1	1	3	2
Кони	–	–	–	–	–	–	1	1	–	–
Собаки	36	10	64	28	27	25	33	41	39	29
Коти	53	15	45	20	32	30	24	30	56	41
Лиси	247	71	91	40	40	37	17	21	32	24
Куниці	–	–	2	1	–	–	–	–	–	–
Тхори	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Борсуки	1	–	3	1	–	–	–	–	–	–
Разом	346	100	227	100	107	100	81	100	135	100

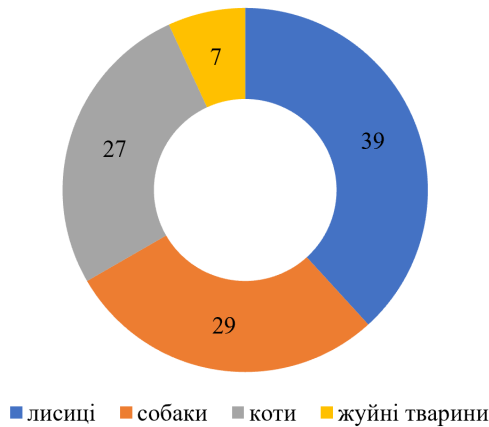

Рис. 1. Захворюваність тварин на сказ у Вінницькій області за 2019–2023 рр., %

Найбільше випадків захворюваності на сказ серед лисиць – 427 голів (39 %), серед собак – 29 %, котів – 27 % (разом 409 голів); серед жуйних – 55 тварин (7 %) захворіло і загинуло від сказу (рис. 1).

При ознайомленні з актами епізоотологічного розслідування випадків сказу в домашніх тварин виявили попередні укуси лисами, які контактували з домашніми тваринами на подвір'ях, в лісосмугах, пасовищах.

Кількість співвідношення проведених досліджень та позитивні результати в останні роки збільшується (табл. 2), в 2019–2021 рр. – 18 %, 13 %, 12 %, в 2022–2023 рр. – 26 %, 31 %.

Серед досліджених лисів кількість позитивних на сказ в останні роки підвищується, що може свідчити про збільшення їх поголів'я, хворого на сказ. Це призводить до збільшення хворих домашніх тварин, що контактували з лисами.

Таблиця 2

Динаміка досліджених і позитивних випадків на сказ у Вінницькій області (2019–2023 рр.)

Вид тварин	2019 р.			2020 р.			2021 р.			2022 р.			2023 р.		
	досл.	поз.	%	досл.	поз.	%	досл.	поз.	%	досл.	поз.	%	досл.	поз.	%
Велика рогата худоба	11	6	55	19	19	100	9	7	78	6	5	83	8	5	63
Дрібна рогата худоба	4	3	75	3	2	67	2	1	50	3	1	33	3	3	100
Коні	1		0							2	1	50			
Собаки	138	36	26	160	64	40	124	27	22	123	33	27	121	39	32
Коти	156	53	34	120	45	38	136	32	24	92	24	26	129	56	43
Лиси	1623	247	15	1373	91	7	584	40	7	74	17	23	164	32	20
Куниці	2		0	3	2	67							1		0
Тхори	2		0	2	1	50				1		0			
Борсуки	4	1	25	3	3	100									
Інші	18			10		0	14		0	10		0	10		0
Разом	1955	346	18	1692	227	13	868	107	12	308	81	26	435	135	31

З 2023 р. розпочали кампанію з пероральної імунізації диких м'ясоїдних тварин, але на меншій території у зв'язку із забороною відвідувань лісів на період воєнного стану, яка має бути продовжена в наступні роки.

Це один з ефективних шляхів боротьби зі сказом тварин, але не єдиний. Посилення контролю за проведенням обов'язкової вакцинації домашніх м'ясоїдних тварин, боротьба з безпритульними тваринами шляхом створення територіальними громадами притулків,

куди їх поміщають, утримують і обов'язково щеплять проти сказу. На Вінниччині можливості для проведення таких заходів є, потрібно тільки посилити роботу в цих напрямках.

Протягом 2023 року по місяцях виявляємо збільшення кількості продуктивних тварин, що захворіли на сказ – по одній тварині в червні, вересні, жовтні та грудні й чотири тварини у листопаді – всього вісім тварин, а це 81 % від досліджених, що загинули з симптомами, подібними до сказу (табл. 3, рис. 2).

Таблиця 3

Помісячна динаміка позитивних випадків на сказ тварин у Вінницькій області, 2023 р.

Вид тварин	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	За рік
ВРХ, ДРХ						1			1	1	4	1	8
Собаки і коти	2	10	14	8	6	8	7	10	7	12	4	7	95
Лиси	1	2	1	2		3	2	1	4	3	12	1	32
Разом	3	12	15	10	6	12	9	11	12	16	20	9	135

При дослідженні патматеріалу від 250 собак і котів, що поступили після загибелі у Вінницьку регіональну державну лабораторію Держпродспоживслужби протягом 2023 р. – у 95 тварин підтвердився сказ, а це 38 % від досліджених. Найбільше хворих на сказ собак і котів було в березні та жовтні – 14–12 тварин (27 %).

Найбільше лисиць, хворих на сказ, після загибелі поступило в листопаді – 12 голів (38 %) від усього поголів'я.

Варто зазначити, що у 2023 році зросла кількість тварин, що загинули від сказу, і ця кількість може зростати у наступному році, якщо не проводити необхідних заходів для боротьби з “вуличним” і “природним” сказом.

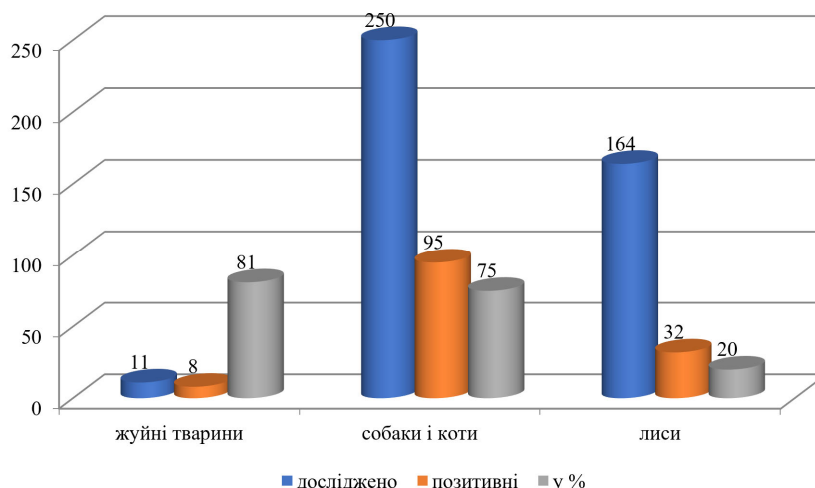

Рис. 2. Кількість досліджених і позитивних тварин на сказ, їх співвідношення (%), 2023 р.

Висновки

1. Протягом 2018 року на території Вінницької області було зареєстровано 263 випадки сказу, що складає 15,4 % від загального числа зареєстрованих випадків по Україні (1704). Із них серед диких тварин – 154 (найбільше серед лисиць – 145 (55, 1 %), серед домашніх – 109 (найбільше серед котів – 56 (21,3 %), собак – 39 (14,8 %) та ВРХ – 10 (3,8 %).

2. З 2019 р. по 2023 р. на території Вінницької області виявлено 896 тварин, що загинуло від сказу. Найбільше випадків захворюваності на сказ серед лисиць – 427 голів (39 %), серед собак – 29 %, котів – 27 % (разом 409 голів); серед жуйних – 55 тварин (7 %) захворіло і загинуло від сказу.

3. Кількість співвідношення проведених досліджень та позитивні результати в останні роки збільшується: в 2019–2021 рр. – 18 %, 13 %, 12 %, в 2022–2023 рр. – 26 %, 31 %.

4. Протягом 2023 р. виявляємо збільшення кількості продуктивних тварин, що захворіли на сказ – по одній тварині в червні, вересні, жовтні та грудні й чотири тварини у листопаді – всього 8 тварин, а це 81 % від досліджених, що загинули з симптомами, подібними до сказу.

5. При дослідженні патологічного матеріалу від 250 собак і котів, що поступили після загибелі у Вінницьку регіональну державну лабораторію Держпродспоживслужби протягом 2023 р. – у 95 тварин підтвердився сказ, а це 38 % від досліджених. Найбільше хворих на сказ собак і котів було в березні та жовтні – 14–12 тварин (27 %). Найбільше лисиць, хворих на сказ, після загибелі поступило в листопаді – 12 голів (38 %) від усього поголів'я.

Відомості про конфлікт інтересів

Автори стверджують про відсутність конфлікту інтересів.

References

- Avramenko, N. O., & Milanko, O. O. (2013). Rol lysytsi u poshyrenni skazu na terytorii Sumskoi oblasti. Zbirnyk naukovykh prats. Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii. Seriya: Veterynarna medytsyna, 6, 3–8 (in Ukrainian).
- Brown, M., Slavinski, S., Ettestad, P., Sidwa, T. J., & Sorhage, F. E. (2005). Compendium of animal rabies prevention and control. JAVMA, 226(8), 1304–1310. URL: <https://nasphv.org/Documents/NASPHVRabiesCompendium.pdf>.
- Holik, M. O., Nedosiekov, V. V., Karlovska, K. P., & Polupan, I. M. (2015). Kharakterystyka epizootychnoi sytuatsii zi skazu v Ukraini. Tvarynnytstvo Ukrainy, 9, 16–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/TvUkr_2015_9_10 (in Ukrainian).
- Hryshok, L. P., Padalka, O. V., & Trotsenko, Z. R. (2005). Vyvchennia efektyvnosti peroralnoi imunizatsii lysyts proty skazu v oblastiakh Ukrainy. Veterynarna medytsyna. Mizhvidom. tem. nauk. zb. Kharkiv, 85(1), 352–357 (in Ukrainian).
- Levkivskiyi, D. M., Levkivska, N. D., Storchak, Yu. H., & Hutyi, B. V. (2016). Epizootolohichni monitorynh skazu tvaryn u Lvivskii oblasti za 2014–2016 roky. Naukovi visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu veterynarnoi medytsyny ta biotekhnolohii imeni S. Z. Gzhytskoho, 18(3(71)), 50–53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnuvmbvn_2016_18_3%2871%29_13 (in Ukrainian).

- Makovska, I. F., Bezymennyi, M. V., Nedosekov, V. V., Kornienko, L. Ie., Tsarenko, T. M., Melnyk, V. V., Martyniuk, O. H., & Zhukovskyi, M. O. (2020). Heoinformatsiyni analiz poshyrennia skazu u Vinnytskii oblasti. *Naukovyi visnyk veterynarnoi medytsyny*, 2, 39–49. DOI: 10.33245/2310-4902-2020-160-2-39-49 (in Ukrainian).
- Makovska, I. F., Nedosekov, V. V., Kornienko, L. Y., Novokhatny, Y. O., Nebogatkin, I. V., & Yustyniuk, V. Y. (2020). Retrospective study of rabies epidemiology in Ukraine (1950-2019). *Theoretical and Applied Veterinary Medicine*, 8(1), 36–49. DOI: 10.32819/2020.81007.
- Makovska, I., Nedosekov, V., Polupan, I., & Latmanizova, T. (2018). Analiz trendu poshyrennia skazu kotiv v Ukraini. *Naukovyi visnyk LNU veterynarnoi medytsyny ta biotekhnologii. Serii: Veterynarni nauky*, 20(92), 18–23. DOI: 10.32718/nvlvet9204 (in Ukrainian).
- Malyi, V. P. (2016). Skaz. *Klinichna imunolohiia. Alerholohiia. Infektolohiia*, 3(92), 26–33. URL: [https://kiai.com.ua/uploads/issues/2016/3\(92\)/KIAI163_92_26-33_8704dc59195ee6867045b04dea1e4328.pdf](https://kiai.com.ua/uploads/issues/2016/3(92)/KIAI163_92_26-33_8704dc59195ee6867045b04dea1e4328.pdf) (in Ukrainian).
- Paladiichuk, O. R., & Lavryshyn, Yu. Iu. (2024). Umovy provedennia peroralnoi imunizatsii dykykh misoidnykh tvaryn v period voiennoho stanu. *Modern engineering and innovative technologies*, 31 (in Ukrainian).
- Radzykhovskiy, M., Dyshkant, O., & Lotka, H. (2019). Analiz epizootychnoi situatsii shchodo infektsiinykh khvorob velykoi rohatoi khudoby u Vinnytskii oblasti ta yikh vplyv na bezpechnist i yakist produktsii. *Ahrarna nauka ta kharchovi tekhnologii*, 4(107), 132–148. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/22978.pdf> (in Ukrainian).